

Beleid voor 2040

*In 2040 leven in Nederland miljoenen mensen in tientallen steden. Waarmee zullen zij hun geld verdienen? In *The Netherlands of 2040* schetst het CPB de toekomst van de Nederlandse economie in vier scenario's. Hierin staat allereerst de werknemer centraal die enerzijds moet concurreren met arbeiders vanuit de hele wereld, maar anderzijds ook samen met hen zorgt voor de productie van goederen en diensten. Voor welk stukje van de productieketen zullen Nederlandse werknemers verantwoordelijk zijn? Als tweede staan steden centraal, als plaatsen waarin bedrijven en werknemers met hun kennis samenkomen. In de toekomst kan zowel de omvang van steden als het stedennetwerk van doorslaggevend belang worden. Wat betekent dit voor de Nederlandse steden?*

Vier toekomstbeelden

De toekomst is onzeker en onbekend. Scenario's zijn een poging om het onbekende te verkennen en de onzekerheid in beeld te brengen. De studie onderscheidt vier toekomstbeelden, twee daarvan zijn Talent Towns en Metropolitan Markets. Talent Towns (TT) is een wereld met kleine steden en gespecialiseerde werknemers die verantwoordelijk zijn voor een klein onderdeel van de productieketen. TT is een dynamische, sterk concurrerende omgeving, waarin Nederlandse werknemers zich voornamelijk zullen specialiseren in zakelijke dienstverlening. Metropolitan Markets (MM) is een wereld met megasteden van meer dan 10 miljoen inwoners, die zelfstandig de hele productieketen verzorgen. In MM zal een nieuwe General Purpose Technologie worden ontwikkeld, bijvoorbeeld op het terrein van biotechnologie. De tegenstelling tussen de megastad en het achterland is groot.

Beleid voor 2040

Hoe kan een studie met vier scenario's het huidige beleid ondersteunen bij strategische keuzes voor de toekomst? Dit kan in principe op twee manieren. Allereerst om de grote lijnen te schetsen en te zoeken naar beleid dat in alle scenario's kansrijk is. Vervolgens om de verscheidenheid te laten zien, als waarschuwing dat beleid in het ene toekomstbeeld wel, maar in het andere niet succesvol zal zijn.

Twee rode draden

Taken worden belangrijker dan beroepen. De reden hiervoor is dat productieprocessen steeds verder zijn opgeknipt. Dit geeft nieuwe mogelijkheden voor werknemers en bedrijven om zich te specialiseren. Hiervoor is het belangrijk dat interacties tussen bedrijven, zowel lokaal als internationaal, soepel verlopen. Dit vraagt om een vrije markt en een economie die zich kan aanpassen aan veranderende omstandigheden. Een nieuwe afweging tussen flexibiliteit en zekerheid in de sociale voorzieningen komt hiermee op de beleidsagenda. Locatie wordt belangrijker. Steden zullen bloeien, ze zullen meer en meer als magneten en katalysatoren van economische activiteit functioneren. Dit geeft individuele steden (en landen) echter niet de garantie dat zij succesvol zullen zijn. Bedrijven kunnen kiezen waar zij zich vestigen, waarbij zij natuurlijk rekening hou-

den met de locatie van andere bedrijven. Een aantrekkelijke stad zal in staat zijn om een cluster van activiteiten aan zich te binden. Dit vraagt om goed vestigingsklimaat, met toegankelijke infrastructuur, excellente kennisinstituten en een goede balans in regulerende wetgeving.

Diversiteit in beleid

Beleid kan ook zeer verschillend uitpakken in verschillende werelden. Neem het voorbeeld van grote infrastructuurprojecten die een lange periode van voorbereiding vergen. De overheid staat voor de keuze om het netwerk van wegen, spoor en luchtverkeer uit te breiden. Grootschalige investeringen, vooral in de vorm van rondwegen en metrolijnen, zijn nodig ter voorbereiding op de wereld van MM, terwijl de kleinschalige steden in TT juist baat hebben bij goede verbindingen tussen steden. De diversiteit in de scenario's maakt duidelijk dat beleid met deze onzekerheid rekening moet houden, en de kans moet incalculeren dat een investering in een rondweg mogelijk niet zal renderen (in TT).

De toekomst is onzeker. Toch kan de politiek niet wachten tot 2040. Niet wachten met investeringen met langetermijneffecten waarover nu beslissingen genomen moeten worden. Scenario's helpen om de gevolgen van beleidskeuzes te doordenken: welke infrastructuur zal Nederland nodig hebben als de toekomst zich in deze of gene richting ontwikkelt? *The Netherlands of 2040* geeft hiervoor een eerste aanzet, met als doel om de lezer te prikkelen verder over het beleid voor 2040 na te denken. □

Meer informatie: albert.van.der.horst@cpb.nl